

بررسی و تحلیل «انتقاد و اعتراض» در اشعار شاعران پایداری (مقاومت) (با تکیه بر اشعار ملک الشعرای بهار)

حمیدرضا قانونی^۱، پروین غلامحسینی^۲

۱- استادیار و عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور مرکز نجف آباد (تخصص عرفان و ادبیات معاصر)

۲- دانش آموخته کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی

چکیده

تأمل و تحقیق در حوزه شعر و ادبیات پایداری و تبیین ابعاد گوناگون دفاع مقدس ملت ایران با بهره گیری از زبان گویای هنر (به خصوص ادبیات) یکی از ضرورت های انکارناپذیری است که متأسفانه تا به امروز آن گونه که درخور این رُخداد عظیم تاریخی است، مورد توجه جدی هنرمندان و اصحاب قلم قرار نگرفته است؛ بازتاب مسائل اجتماعی و سیاسی یکی از موضوعات رایج در ادبیات پایداری است. مهم ترین موضوعات منعکس شده در اشعار شاعران عرصه مقاومت، افکار آزادی خواهانه و قانون خواهی، مبارزه با استبداد، وطن پرستی، بیداری مردم و برانگیختن احساسات ملی و میهنی، ترویج آزادی های فردی و اجتماعی، **انتقاد و اعتراض** از نابسامانی ها و تغییر و تحول بنیانی از طریق بیداری بود. در این پژوهش، ضمن تعریف ادبیات پایداری، ویژگی ها و شاخص های آن، بیان زمینه ها، عوامل پیدایی و رواج ادب مقاومت، به شرح و توضیح مهم ترین مؤلفه ها و درون مایه های اعتراض، (اعتراض و نکوهش به خدا و ظلم پسندی خلق، به نقص ادراک بشری از شناخت خدای یکتا، اعتراض از مردم عوام و جاهل و نادانی آنان، اعتراض به مصلحان دروغگو، در نکوهش سرمایه و سرمایه داری، کارمندان دولت، نزدیکان شاه، اوضاع نابسامان و فقر، دنیا و دنیا پرستان و ...)، در اشعار یکی از شاعران عرصه مقاومت، ملک الشعرای بهار، پرداخته می شود؛ سپس با ارائه ابیاتی به شرح، توضیح و تبیین مفاهیم مذکور در اشعار این شاعر پرداخته می شود. این پژوهش بر آن است که در روند تحقیق، پرسش های ذیل را پاسخ دهد:

❖ ادبیات پایداری چیست؟

❖ جایگاه ادبیات پایداری در اشعار ملک الشعرای بهار چگونه است؟

❖ بیشترین شاخص انتقاد و اعتراض در شعر بهار کدام است؟

کلید واژگان: ادبیات پایداری، درون مایه های مقاومت، اعتراض، انتقاد، اشعار ملک الشعرای بهار.